

1. Uvod

Višeplodna trudnoća (*graviditas multiplices*) podrazumijeva stanje kada se u materici istovremeno razvijaju dva ili više plodova. Najčešća je blizanačka trudnoća, koja predstavlja ostatak filogenetskog razvoja, a nastaje dijeljenjem jedne jajne ćelije (monozigotni-uniiovularni, pravi ili identični blizanci) ili iz dvije jajne ćelije (dizigoti) [1-4]. Višeploidne trudnoće su kod ljudi rijetke, dok su u animalnom svijetu, sa malim izuzecima, skoro pravilo. Razvitkom tehnologije koja je mogla da potvrdi ili da opovrgne teorije, došli smo u priliku da o blizanačkoj trudnoći saznamo mnogo više.

Posljednjih godina ove trudnoće su u porastu, a razlog za to je sve češća upotreba lijekova za liječenje neplodnosti. Nije pravilo, ali višeploidna trudnoća češće nastaje nakon liječenja neplodnosti, dok u žena koje su zatrudnjele na prirodan način, uglavnom je riječ o jednoploidnoj trudnoći, no postoje brojni izuzeci. Incidencija razvitka monozigotnih blizanaca je slična za sve rase, kreće se oko 26-30% i ne zavisi od starosti trudnice [5-8].

Zanimljivo je da naslijede igra izvjesnu ulogu u pogledu višeploidne trudnoće. U brakovima u kojima je došlo do blizanačke trudnoće obično se u anamnezi jednog ili oba supružnika nađu preci ili rođaci koji su takođe imali blizance.

Zbog češćih komplikacija koje je prate, blizanačka trudnoća je svrstana u grupu visokorizičnih trudnoća, kojima je potreban povećan nadzor tokom trudnoće i porođaja, što podrazumijeva povećanje ne samo broja kontrolnih pregleda već i njihovog kvaliteta. Blizanačka trudnoća zahtijeva od akušera multidisciplinarn pristup, pa u nadzoru trudnoće povremeno, po potrebi, mogu biti uključeni i endokrinolozi, genetičari i neonatolozi.

1.1. Učestalost

Incidencija blizanačke i drugih višeploidnih trudnoća je vezana za matematičku vjerovatnoću na koju utiču mnogobrojni endogeni i egzogeni faktori. Proučavanjem incidencije višeploidne trudnoće uopšte, gotovo svi autori citiraju "matematički zakon" koji je postavio Hellin (1895). On tvrdi da se blizanačke trudnoće javljaju na 85 jednostrukih, trojke $1:85^2$, četvorke $1:85^3$ itd. Ovaj "zakon" je, međutim, odavno napušten i danas ga spominjemo isključivo iz istorijskih razloga.

Zbog nepovoljnih uslova placentacije, ovulogenih uzroka i drugih razloga mnoge blizanačke trudnoće završe kao monofetalne ili kao spontani pobačaj te se takve trudnice praktično i ne registruju, tako da se tačan broj višeploidnih trudnoća teško može precizno utvrditi. Postoji mogućnost da u ranoj embrionalnoj fazi razvoja jedan embrion iz bilo kojeg razloga "iščezne", a trudnoća se potom odvija do termina kao trudnoća sa jednim plodom ili sa dva, u zavisnosti od toga da li se radilo o blizancima ili o trojkama.

Iščezavanje jednog ploda prije drugog trimestra se dešava u 20-60% spontano nastalih blizanačkih trudnoća. Obično na porođaju nema znakova izgubljenog ploda, niti iščezavanje jedne trudnoće ugrožava iznošenje i završavanje preostale jednostruke trudnoće.